

Vineri 28 iunie 2019 se împlinesc 79 de ani de la raptul teritorial din 28 iunie 1940, când în urma ultimatumurilor din 26 și 27 iunie 1940 armatele comuniste sovietice au ocupat vechile teritorii ale Basarabiei, nordului Bucovinei și Ținutului Hertei, o suprafață de 50.762 km² cu aproximativ 4 milioane de locuitori, majoritatea etnici români, transmite Romanian Global News.

Pe 26 iunie 1940, la ora 22:00, Comisarul poporului pentru afaceri externe al URSS, Viaceslav Molotov, i-a prezentat ambasadorului României la Moscova, Gheorghe Davidescu, un ultimatum prin care i se cerea României „retrocedarea” Basarabiei până pe 28 iunie și „transferul” părții de nord a Bucovinei către Uniunea Sovietică.

Pe 22 iunie 1940, cu doar câteva zile mai înainte ca URSS să-și prezinte ultimatumul, Franța capitulase, iar Regatul Unit își retrăsese ultimele trupe din Europa, ceea ce făcea ca toate garanțiile de securitate date României de cele două puteri vestice să-și piardă orice valoare. Pe 2 iunie, Germania informase România că, pentru a beneficia de garanții de securitate din partea Reichului, guvernul de la București trebuia să ia în considerație negocieri prelabile cu Uniunea Sovietică.

Ministrul de externe german, Joachim von Ribbentrop, a fost informat de partea sovietică de

intențiile sale cu privire la Basarabia și Bucovina pe 24 iunie. Ribbentrop s-a arătat îngrijorat mai mult de soarta celor aproximativ 100.000 de etnici germani din Basarabia. De populația majoritară românească oricum nu îi pasa. De asemenea, Ribbentrop s-a arătat uimit de pretențiile sovietice în ceea ce privește Bucovina, (acest teritoriu nu fusese menționat în niciun fel în protocolul secret al pactului sovieto-german de neagresiune).

Textul ultimatumului de pe 26 iunie afirma în mod mincinos că Basarabia era populată în principal cu ucrainenii: „În anul 1918, România, folosindu-se de slăbiciunea militară a Rusiei, a desfăcut de la Uniunea Sovietică (Rusia) o parte din teritoriul ei, Basarabia, călcând prin aceasta unitatea seculară a Basarabiei, populată în principal cu ucrainenii, cu Republica Sovietică Ucraineană.”. Guvernul sovietic cerea partea de nord a Bucovinei care „ar reprezenta, este drept că numai într-o măsură neînsemnată, un mijloc de despăgubire a acelei mari pierderi care a fost pricinuită U.R.S.S. și populației Basarabiei prin dominația de 22 de ani a României în Basarabia.”. Bucovina de nord avea unele legături istorice cu Galiția, care fusese anexată de URSS în 1939 ca urmare a invaziei germano-sovietice din 1939, doar prin faptul că ambele regiuni fuseseră parte a Imperiului Austro-Ungar din a doua parte a secolului al XVIII-lea până în 1918.

Ultimatumul mai adăuga: „Acum, când slăbiciunea militară a U.R.S.S. a trecut în domeniul trecutului, iar situația internațională care s-a creat cere rezolvarea rapidă a chestiunilor moștenite din trecut pentru a pune în fine bazele unei păci solide între țări, U.R.S.S. consideră necesar și oportun ca în interesele restabilirii adevărului să pășească împreună cu România la rezolvarea imediată a chestiunii înapoierii Basarabiei Uniunii Sovietice.”

Guvernul român a răspuns sugerând că este de acord cu „negocieri imediate asupra unei largi categorii de probleme”.

Al doilea ultimatum sovietic de pe 27 iulie a cerut evacuarea administrației și armatei române din Basarabia și nordul Bucovinei în patru zile.

A doua zi, guvernul român condus de Gheorghe Tătărescu, după ce primise și sfaturi din partea Germaniei și Italiei, a acceptat să se supună condițiilor sovietice.

Decizia de acceptare a ultimatumului sovietic și de executare a unei „retrageri” (s-a evitat folosirea

cuvântului „cedare”) din Basarabia și nordul Bucovinei a fost luată în Consiliul de Coroană din noaptea de 27 – 28 iunie 1940. După cum este consemnat în jurnalul regelui Carol al II-lea, rezultatul votului a fost următorul:

– 6 voturi pentru respingerea ultimatumului: Ștefan Ciobanu, Silviu Dragomir, Victor Iamandi, Nicolae Iorga, Traian Pop, Ernest Urdăreanu

– 20 de voturi pentru acceptarea ultimatumului: Petre Andrei, Constantin Angheliescu, Constantin Argetoianu, Ernest Ballif, Aurelian Bentoiu, Mircea Cancicov, Ioan Christu, Mitiță Constantinescu, Mihail Ghelmegeanu, Ion Gigurtu, Constantin C. Giurescu, Nicolae Hortolomei, Ioan Ilcuș (Ministru de război), Ion Macovei, Gheorghe Mironescu, Radu Portocală, Mihai Ralea, Victor Slăvescu, Gheorghe Tătărescu (prim ministru), Florea Țenescu (șeful marelui Stat Major al Armatei)

– o abținere: Victor Antonescu.

Dintr-o populație de 3.776.000 de locuitori, (în conformitate cu rezultatele recensământul din 1930), în teritoriile ocupate de URSS, 2.078.000 (55%) erau etnici români. Peste 200.000 de locuitori de toate etniile s-au refugiat în România în cele câteva zile care au urmat după 28 iunie. Guvernul român a căutat să evite, chiar dacă doar temporar, un război cu Uniunea Sovietică. Ca urmare, toate instalațiile militare au fost cedate fără a fi distruse și fără a se trage un singur foc de armă, armata română având ordine stricte să nu răspundă niciunei provocări.

România a cerut sprijinul englezilor, iar guvernul britanic a răspuns că va considera orice pierdere teritorială a românilor ca fiind temporară. Dintre toți aliații regionali cu care România avea tratate de cooperare militară, doar Turcia a răspuns că este gata să-și ofere sprijinul în cazul unei agresiuni militare sovietice.

Pe 28 iunie la ora 9:00, prin comunicatul nr. 25 al Marelui Stat Major al Armatei Române, populația a fost anunțată în mod oficial despre existența ultimatumului, despre acceptarea acestuia de către București și despre intenția guvernului de a evacua a armatei și administrație pe malul drept al Prutului. În conformitate cu prevederile ultimatumului, trei orașe cheie – Chișinău, Cernăuți și Cetatea Albă – trebuiau să fie predate sovieticilor până la ora 14:00. Până pe 2 iulie, noua graniță de-a lungul râului Prut a fost închisă definitiv.

Doar o mică parte a populației Basarabiei și Bucovinei a întâmpinat anexarea sovietică cu sentiment pozitiv. În zilele următoare, în localitățile mai importante și în unele din gările unde se adunau refugiații pentru evacuare au avut loc incidente antiromânești și prosovietice, în care grupuri de tineri fanatizați au atacat, despuat, bătut sau omorât preoți, intelectuali, soldați români separați de unitate, persoane civile în curs de evacuare. Felul în care aceste grupuri au acționat, inclusiv coordonarea lor cu armata sovietică de ocupație a lăsat să se întrevadă clar eșecul administrației românești de a nu scăpa de sub control activitățile comuniste și prosovietice în perioada imediat precedentă ocupației.

Unele documente militare și civile, produse în acea perioadă, indică participarea unor etnici evrei din Basarabia și nordul Bucovinei în proporție mare în aceste grupuri. Totuși, acești tineri fanatizați reprezentau o picătură minusculă în totalul populației evreiești din Basarabia și Bucovina de nord, care totaliza circa 270 000 de oameni.

Din totalul comuniștilor basarabeni de 285 persoane în august 1940, 186 erau evrei, 28 ucraineni, 21 ruși și 21 români.

Cedările teritoriale din anul 1940 au produs o amărăciune profundă și resentimente în rândul populației românești și a grăbit scăderea popularității regimului regelui Carol al II-lea. El a abdicat și a părăsit țara, lăsând drum liber formării unui guvern al generalului Ion Antonescu și al Gărzii de Fier. Dorința de eliberare a teritoriilor pierdute în 1940 a fost factorul decisiv care a dus la intrarea României în luptele celui de-al doilea război mondial de partea Axei împotriva Uniunii Sovietice.

În cea mai mare parte a teritoriului ocupat, sovieticii au proclamat RSS Moldovenească, iar partea sudică a Basarabiei, Bugeacul, și nordul Bucovinei au fost alipite la RSS Ucrainiană. Odată cu proclamarea RSS Moldovenești, RSSA Moldovenească, republică autonomă „moldovenească” de la răsărit de Nistru, a fost împărțită între cele două republici sovietice vecine, Moldova sovietică și Ucraina.

Anexarea Basarabiei de către sovietici anticipează astfel instaurarea regimului comunist în spațiul românesc după 1944.